

Rådet for nordisk samarbeid om funksjonshinder.

- Referat fra møte nr. 2
24.-25. november, 2022

-
- Konsekvenser av kriser for mennesker med nedsatt funksjonsevne
  - Workshop om gjennomføring av program 2023-27
  - Kommunikasjonssamarbeid om funksjonshinderspørsmål
-

Det andre rådsmøte i 2022 ble avholdt i Nordisk velferdssenter sine nye lokaler på Skeppsholmen i Stockholm 24. og 25. november.

Referatet fra møtet kommer i to deler, referat og presentasjoner fra dag 1 og referat og presentasjoner fra dag 2

Det norske ordførerskapet satte i dette møtet *søkelyset* på konsekvensers av kriser for mennesker med nedsatt funksjonsevne. Hele dag to av møtet var et ekspertseminar for rådet med inviterte organisasjoner, forskere og myndigheter som belyste situasjonen til personer med nedsatt funksjonshinder i krise-, pandemi og som flyktningen. Funkjonshindersrådet formuleret en resolusjon som ble kommunisert ut etter møte.

Styreleder fra Unge funksjonshemmede i Norge var på ordførerskapets initiativ invitert til møtet. Deltakelse fra en organisasjon for unge bidro til å styrke barne- og ungdomsperspektivet i en rekke saker og diskusjoner som ble tatt opp på møtet.

Funksjonshindersrådet har som oppdrag å ha en støttende og rådgivende og kunnskapsformidlende funksjon til det tverretatlige politikkarbeidet i Nordisk ministerråd. Rådet har vært aktiv deltakende i utforming av Nordisk ministerråds samarbeidsprogrammet for 2023- 2027, og på dette møtet ble det gjennomført en workshop om hvordan aktiviteter og innsatser beskrevet i programmet skal organiseres og gjennomføres.

Dette møtet er det siste møtet i rådsmedlemmene mandat periode.

I 2023 etableres et nytt Funksjonshindersråd som skal gi råd i Nordiske Ministerråds politikkutforming , og være nasjonale kontaktpunkter for fag- og interesse miljøer, organisasjoner og institusjoner på funksjonshindersspørsmål.

Funktionshindersfrågor måste beaktas vid kriser

1 dec 2022

Rådet för nordiskt samarbete om funktionshinder vill att de nordiska myndigheterna tar större hänsyn till personer med funktionsnedsättning då kriser uppstår.

Kriser som covid-19-pandemin och Rysslands krig mot Ukraina har visat att personer med funktionsnedsättning är en grupp som ofta glöms bort både då det gäller hjälpinsatser och information. Rådet diskuterade konsekvenser av kris och pandemi vid sitt möte i Stockholm den 25 november.

Funktionshindersrådet antog följande resolution.

1. I kriser behöver myndigheterna ta hänsyn till personer med funktionsnedsättning. Detta behöver göras både i själva krishanteringen och då planer för krishantering görs upp.
2. En dialog med de grupper som berörs av kris, restriktioner och samhällsförändringar bör föras.
3. I kriskommunikationen bör myndigheterna beakta grupper med olika funktionsnedsättningar. Aktuell och relevant information bör vara tillgänglig.
4. Kommunikationen med de övriga nordiska länderna behöver utvecklas, till exempel då det gäller samordning av strategier för krissituationer. Att den fria rörligheten mellan de nordiska länderna fungerar är viktigt också för personer med funktionsnedsättning, till exempel med tanke på besök av anhöriga.
5. Vi behöver lära oss av genomgångna kriser. Konsekvenserna för personer med funktionsnedsättning behöver analyseras. Funktionshindersrådet ser fram emot att ta del av resultat från forskningsprojekt som startats i de nordiska länderna.

Inkludering av personer med funktionsnedsättning är ett viktigt mål inom det nordiska samarbetet. Rådet för nordiskt samarbete om funktionshinder är Nordiska ministerrådets rådgivande organ för området. Rådet ska stödja de olika politikområdena och hela det nordiska samarbetet att bidra till denna inkludering.

Läs mer om Rådets arbete här:

<https://nordicwelfare.org/funktion.../funktionshindersradet/>

[Nordic Welfare Centre / Nordens välfärdscenter 291 fölgere 2u • for 2 uker siden](#)

Hur drabbar stora kriser i samhället personer med funktionsnedsättning? Idag har Funktionshindersrådet diskuterat konsekvenser av kris och pandemi ur olika synvinklar.

- ◆ [Funktionsrätt Sverige](#) har samlat in erfarenheter om flyktingmottagande och etableringsprocess för flyktingar med funktionshinder och hittat stora utmaningar. Kunskapen om funktionshinder är liten bland myndigheter som tar emot flyktingar, och det är ofta svårt att få tillgänglig information.
- ◆ Ett steg på vägen är informationsmaterial som [Myndigheten för delaktighet](#) sammanställer. Där beskrivs individuella stödinsatser och hjälpmedel för asylsökande. Materialet översätts till 10 språk och kommer att publiceras efter årsskiftet.
- ◆ Rådet fick också veta mer om en stor norsk undersökning vid Velferdsforskningsinstitutet NOVA vid [OsloMet – Oslo Metropolitan University](#) som kartlägger hur pandemin drabbade barn och unga. Som en del av den undersöks hur familjer med barn med funktionsnedsättning påverkats.

#funktionshinder #funktionshindersrådet #disability #inkludering #inclusion#NordicWelfare

Innhold

Funktionshindersfrågor måste beaktas vid kriser	3
Innhold	5
1.Deltakere på Rådsmøte	6
Medlemmer av Rådet for nordisk samarbeid om funksjonshinder.....	8
2. Gjennomgang av og kommentarer til referat fra Rådsmøte 1, 23.24. mars, 2022	10
1. Forskningsseminariet om intellektuell funktionsnedsättning och psykisk ohälsa	11
4. Aktuelle nasjonale initiativer, nyheter eller saker siden sist.....	12
Danmark	12
Finland	15
Färöarna.....	19
Grönland	21
Island.....	22
Norge	22
Sverige	28
4. Aktuelt fra Nordens velferdssenter.....	28
5. Aktuelt fra Nordens ministerråds sekretariat	43
6. Helsesport.....	45
8. Samarbeidet med det Norske ordførerskapet for Nordisk ministerråd 2022.....	47
9. Samarbeidet med neste års Islandske ordførerskapet for Nordisk ministerråd 2023	48
10. Rådets søkelys på barn- og ungdom med nedsatt funksjonsevne	50
11. Workshop: Fra program 2023-2027 til prosjekter og aktiviteter.	50
— Presentasjon av Program 2023-2027 — Rådet jobber i grupper, ca. 30 minutter, om konkretisering av	50
utvalgte tema som er beskrevet i programmet 2023-2027	50
— Diskusjon og oppsummering i plenum.	50
Planer for 2023.....	64

1. Deltakere på Rådsmøte

Anna Caldén	SAMS–Samarbetsförbundet kring funktionshinder	Finland
Stina Sjöblom	Instututet för hälsa och välfärd – THL	Finland
Tóra við Keldu	MED	Färöarna
Barbara Álvsdóttir Thomsen	Almannamálaráðið Socialministeriet	Färöarna
Þuridur Harpa Sigurdardóttir	Öryrkjabandalag Islands ÖBI	Island
Þór G. Þórarinsson,	Socialministeriet	Island
Anna Bjørshol	Barne- unge og familieliderekoratet	Norge
Eva Buschmann	Funksjonshemmedes Felles Organisasjon FFO	Norge
Per-Christian Wandås	Helsedirektoratet	Norge
Ola Balke	Myndigheten för delaktighet	Sverige
Marie Sten	Funktionsrätt Sverige	Sverige
Jonna Broberg	Socialstyrelsen	Grønland
Christina Johnsen	NIIK	Grønland
Gunilla Lindqvist	Ålands landkapsregering	Åland
Karl Wahlman	Ålands handikappförbund	Åland

Sekretariat

Eva Franzén	Nordens välfärdscenter	Norden
-------------	------------------------	--------

Kai Koivumäki	Nordens välfärdscenter	Norden
Marie Sjölind	Nordens välfärdscenter	Norden
Merethe Løberg	Nordens välfärdscenter	Norden
Lars Lindberg	Nordens välfärdscenter	Norden
Gøran Forsgren	Nordens välfärdscenter	Norden
Gunnar Michelsen	Nordens välfärdscenter	Norden

Gäster

Eeva Mielonen	Avdelingen for kunnskap og velferd (KV), Nordiska ministerrådets sekretariat.	Norden
Ingrid Thunem	Unge funksjonshemmede	Norge
Mikael Ståhl	Synskadades Riksförbund	Sverige
Elisabeth Ugreninov	Velferdsforskningsinstituttet NOVA, OsloMet	Norge
Mattias Ehn	University hospital, Örebro,	Sverige
Monica Klasén McGrath,	Funktionsrätt Sverige	Sverige
Josefina Streling	Myndigheten för delaktighet	Sverige
Maria Kreutz	Myndigheten för delaktighet	Sverige
Carl Georg Næss	Integrerings- och mangfoldsdirektoratet	Norge

Leif Olsen og Sif Holst har meldt forfall. Ingen vararepresentanter/suppleant kunne delta.

Medlemmer av Rådet for nordisk samarbeid om funksjonshinder

Uppdaterad: 24. november, 2022

Land	Expert	Representant
Norge		
	Anna Bjørshol Direktør Barne-, ungdoms- og familielidkortoratet (Bufdir) Avdeling for rettferd og inkludering anna.bjorshol@bufdir.no Suppleant: Per-Christian Wandås Seniorrådgiver Helsedirektoratet Per-Christian.Wandas@helsendir.no	Eva Buschmann, leder Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon eva@cp.no Suppleant: Janne Skei Samarbeidsforumet av funksjonshemmedes organisasjoner (SAFO) Janne.Skei@safo.no post@safo.no
Finland		
	Stina Sjöblom Specialforskare Institutet för hälsa och välfärd THL stina.sjoblom@thl.fi Suppleant: Tea Hoffré Planerare Social- och hälsovårdsministeriet Avdelningen för välfärd och tjänster Tea.hoffren@stm.fi	Anna Caldén Frivilligkoordinator SAMS–Samarbetsförbundet kring funktionshinder annacalden@gmail.com Suppleant: Pirkko Mahlamäki Generalsekreterare Handikappforum pirkko.mahlamaki@vammaisfoorumi.fi
Sverige		
	Ola Balke Utredare Myndigheten för delaktighet ola.balke@mfd.se Suppleant: Karin Flyckt Utredare, Socialstyrelsen karin.flyckt@socialstyrelsen.se	Elisabeth Wallenius Ordförande Funktionsrätt Sverige elisabeth.wallenius@funktionsratt.se Suppleant: Marie Sten Första vice ordförande Funktionsrätt Sverige marie.sten@funktionsratt.se
Island		
	Pór G. Þórarinsson	Þuríður Harpa Sigurðardóttir

	<p>Socialministeriet thor.thorarinsson@frn.is</p> <p>Suppleant: Þór Hauksson Reykdal. Senior rådgiver Socialministeriet thor.reykdal@frn.is</p>	<p><u>Ordförande</u> Islands handikappförbund (ÖBÍ) thuridur@obi.is</p> <p><u>Suppleant:</u> Unnar.Helga.Ottarsdottir@Landsforeningen.Throskahjalp.is unnur@throskahjalp.is</p>
Danmark		
	<p>Leif Olsen Seniorforskare, VIVE LeOl@vive.dk</p> <p>Suppleant: Hanne Warming Professor Roskilde Universitet hannew@ruc.dk</p>	<p>Sif Holst Næstformand Danske Handicaporganisationer sho@handicap.dk</p> <p>Suppleant: Anni Sørensen Landsforeningen LEV as@lev.dk</p>
Färöarna		
	<p>Barbara Álvsdóttir Thomsen, fuldmægtig i Almannamálaráðið Socialministeriet barbara@amr.fo</p> <p>Suppleant: Heini Petersen Fuldmægtig Socialministeriet heini.petersen@amr.fo</p>	<p><u>Tóra við Keldu</u> <u>Forkvinde MEGD</u> tora@megd.fo</p> <p><u>Suppleant:</u> <u>Jónvør Christiansen</u> <u>Generalsekretær MEGD</u> jonvor@megd.fo</p>
Grönland		
	<p>Jonna Broberg konsulent Socialstyrelsen jbro@nanoq.gl</p> <p>Suppleant: Victor Krusell Sørensen AC-fuldmægtig Departementet for Børn, Unge, Familier og Justitsområdet viks@nanoq.gl</p>	<p>Anders Meilvang Formand NIIK anders@niiik.gl</p> <p>Suppleant: <u>Christina Johnsen</u> <u>Saninni Consultning</u> christina@johnsen.gl</p>
Åland		
	<p>Gunilla Lindqvist Specialsakkunnig</p>	<p>Karl Wahlman Verksamhetsledare</p>

	<p>Ålands landkapsregering gunilla.lindqvist@regeringen.ax</p>	<p>Ålands handikappförbund karl.wahlman@handicampen.ax</p> <p>Suppleant Henrik Lagerberg Styrelseordförande för Ålands handikappförbund henrik.lagerberg@aland.net</p>
--	--	--

Rådsmøtet ble ledet av det Norske ordførerskapet v/ Rådsleder Anna Bjørshol, Bufdir
Det Norske ordførerskapet er Anna Bjørshol, Per-Christian Wandås og Eva Buschmann.

2. Gjennomgang av og kommentarer til referat fra Rådsmøte 1, 23.24. mars, 2022

Referat finnes her: [Referat fra forrige møte](#)

Ingen kommentarer eller merknader.

3. Nytt mandat för rådet

Mandat för Rådet för nordiskt samarbete om funktionshinder 2023-2027

Merk fölgande fotnote under pkt. 7. Eknomiförvaltning

Resekostnader i samband med deltagande i Funktionshindersrådets möten täcks för medlemmar från funktionshindersorganisationerna. Myndigheterna i respektive land betalar resekostnaderna i samband med Funktionshindersrådets möten för sina medlemmar i Funktionshindersrådet¹.

¹Resekostnader i samband med Funktionshindersrådets möten under tidsperioden 2023– 2024, kan det som en övergångsordning, ansökas om ersättning för medlemmar utsedda av nationella myndigheter och självstyremyndigheter, jfr. praxis under tidigare mandatperi- oder. Ordningen fasas ut under denna mandatperiod.

4. Forskningsseminariet om intellektuell funktionsnedsättning och psykisk ohälsa

Nu har inspelningen från det digitala forskningsseminariet om intellektuell funktionsnedsättning och psykisk ohälsa den 23 november publicerats på MFDS:s webbplats.

Här kan du ta del av de presentationer som Lena Nordlander, Trine Lise Bakken, Björg Halvorsen, Lumikukka Socada och Sarah Wigham gjorde.

Vi på Myndigheten för delaktighet vill också passa på att önska God jul och Gott nytt år!"

[Intellektuell funktionsnedsättning och psykisk ohälsa - MFD](#)

Med vänlig hälsning

5. Aktuelle nasjonale initiativer, nyheter eller saker siden sist

[https://nordicwelfare.org/funktionshinder/funktionshiderspolitik-i-norden/](https://nordicwelfare.org/funktionshinder/funktionshinderspolitik-i-norden/)

Danmark

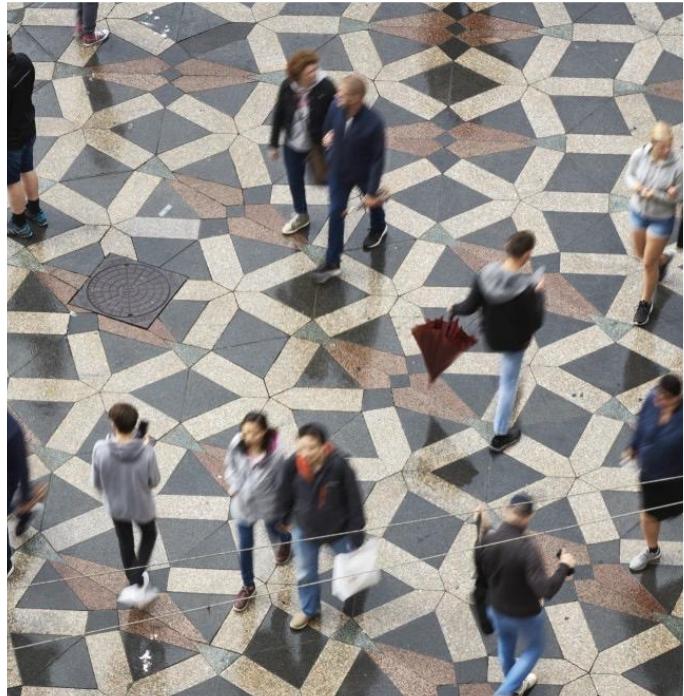
Ingen fra Danmark kunne delta, men de har sendt en presentasjon.

Aktuelle Nasjonale initiativer,
nyheter eller saker siden sist

Stockholm
24.-25. november 2022

Danmark

VIVE

Retssikkerhed på handicapområdet 2023-2025

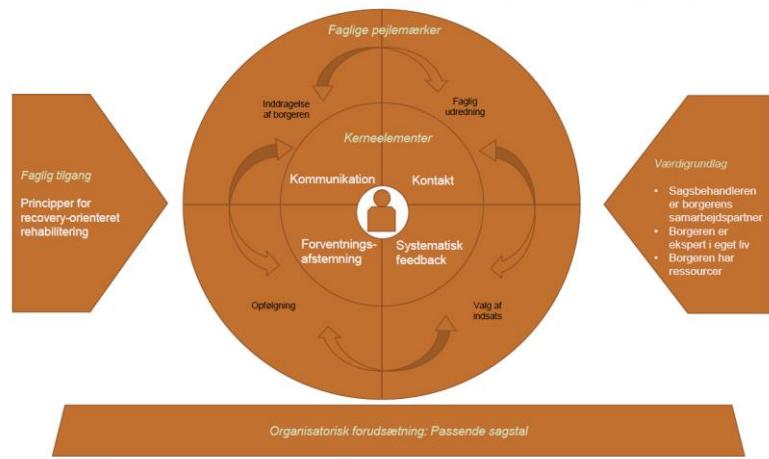
- politisk aftale

- I. Bedre retssikkerhed og tillid på handicapområdet - 112,0 mio. kr.
  - tema 1 om tillid, samarbejde og inddragelse
  - tema 2 om skærpet opfølging og tilsyn med kommunerne
  - tema 3 om kompetenceudvikling
  - tema 4 om højnet kvalitet i sagsbehandlingen
- II. Videreudvikling af kampagne mod fordomme om mennesker med handicap – 1,2 mio. kr.
- III. Forældreforløb hos Udviklingshæmmedes Landsforbund – 6,1 mio. kr.
- IV. Samlet retssikkerhedsundersøgelse – 5 mio. kr.
- V. Opfølging på Evalueringen af det Specialiserede Socialområde – 5 mio. kr.
- VI. Driftstilskud til Lykkeliga – 5 mio. kr.

VIvE

Udvikling af ny model for sagsbehandling for voksne på handicapområdet: Tillid, samarbejde og inddragelse 2023-2025

VIvE

Strategi for udvikling af sociale indsatser (SUSI)

VI
VE

Med hilsen fra Sif

The screenshot shows the homepage of the Videnscenter om handicap website. The header includes the logo "videnscenter om handicap" and a search bar. The main navigation menu has links for NYHEDER, ARRANGEMENTER, OM OS, KONTAKT, VORES TEMAER, FIND LEGE OG SPIL, and PUBLIKATIONER. Below the menu, a breadcrumb trail shows: FORSIDEN / VORES TEMAER / NATUR OG UDELIV / NATUR FOR ALLE. The main content area features a photograph of a person with a prosthetic leg and a cane walking in a natural setting. To the right is a sidebar with categories: ARBEJDSLIV, FRITIDSLIV, INKLUSION I SKOLEN, NATUR OG UDELIV, and a expanded section for **Natur for alle**, which includes links to FRONTLØBERE, Natur og udeliv – introttekst, Litteratur, Naturen skaber et frirum fra sygdom, and Se filmen 'Vinden i ryggen'.

VI
VE

Vil du se og høre en introduktion, så klik [her](#).

VI
V
E

Finland

v/ Anna Caldén og Stina Sjöblom

Aktuellt från Finland

Rådet för nordiskt samarbete om funktionshinder 24.11.2022 i Stockholm

Aktuella ärenden och nyheter från Finland

- Ansvaret för ordnandet av social- och hälsovårdens närtjänster och räddningstjänsterna övergår från kommunerna till välfärdsområdena från januari 2023. <https://soteuudistus.fi/sv/framsida>
- [Regeringen föreslår en ny lag om funktionshindarservice](#) (SHM 22.9.2022)
  - Förslaget till ny lag om funktionshindarservice behandlas nu i riksdagens utskott.
- Propositionen gällande tillgänglighetsdirektivet (EU) 2019/882 om tillgänglighetskrav för produkter och tjänster, och [genomförandet av direktivet i Finland](#) är fortfarande i riksdagens ekonomiutskott.

Stina Sjöblom & Anna Caldén

Aktuella ärenden och nyheter från Finland

- [En kund betjänades inte på svenska vid stadens funktionshindarservice – Diskrimineringsombudsmannen främjade förlikning i diskrimineringsfallet](#) (16.11.2022 Diskrimineringsombudsmannen)
- [Statsrådet tillsatte arbetsgrupp för att inleda teckenspråkigas sannings- och försonningsprocess](#) (Finlands dövas förbund 4.11.2022, Statsrådets kansli 1.11.2022)
- [Myndigheternas likabehandlingsplanering och stöd till den ska effektiviseras markant](#) (1.11.2022 Diskrimineringsombudsmannen)
- [Reformerandet av rehabiliteringen måste fortsätta](#) (SHM 9.11.2022)
- [Extern utvärdering av regeringens program för arbetsförmåga](#) (ANM 4.10.2022)
  - Arbets- och näringsministeriet har genomfört programmet för arbetsförmåga i samarbete med social- och hälsovårdsministeriet.

Stina Sjöblom & Anna Caldén

Axplock bland aktuella publikationer

- Personer med funktionsnedsättning ska ha bättre delaktighet i arbetslivet – Människorättscentret och diskrimineringsombudsmannen publicerade handbok för främjande av sysselsättning
Siktet inställt på jämlig delaktighet i arbetslivet för personer med funktionsnedsättning
- Utredning: Tillgängligheten till resekedjor inom kollektivtrafiken kan bli bättre (Kommunikationsministeriet 4.11.2022)

Stina Sjöblom & Anna Caldén

Axplock bland aktuella publikationer och kampanjer

- Handikappforums utredning: Många barn med funktionsbegränsning och funktionsnedsättning går miste om det stöd de behöver i den närliggande skolan
  - Utredningens sammanfattning och förslag (Handikappforum och Människorättscentret)
- Blindveckans kampanj Min bild gör bilder synliga för alla (<https://min-bild.fi>)
- Övriga aktuella projekt, program och nyheter inom området finns samlade i Handboken om funktionshinderservice

Stina Sjöblom & Anna Caldén

**Tack för er uppmärksamhet!
Thank you for your attention!
Kiitos mielenkiinnostanne**

Stina Sjöblom & Anna Caldén

Dear members of the Disability Platform and the Sub-group on the European Disability Card.

I am happy to let you know that the Call for evidence for the European Disability Card was published yesterday in all EU languages.

The Call is one of the first steps in the impact assessment that we will finish in Spring 2023. Its aim is to inform the public and stakeholders about the EU initiative and collect the first reactions.

You can find it here: https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13517-European-disability-card_en

I would like to encourage you to send your opinions and comments via the portal.

Your contributions will be very valuable for us. I would like to assure you that we find the Call very important and we will pay full attention to all the replies.

Thank you in advance.

Another step in the consultation activities will be the public consultation on the initiative based on the pre-prepared questionnaire. It will be published afterwards in the 1.quater of 2023.

Kind regards,

Hana Velecká

Färöarna

v/ Barbara Álvsdóttir Thomsen og Tóra við Keldu

thi

Er Færøerne et velfærdssamfund?

thi

thi

Valg til Lagtinget '22

- Inflation
- Mangel på arbejdskraft
- Forskning og stastestik
- Nothing about me without me
- Bosteder
- Ny sociallov

thi

Uddannelse

EDF welcomes its new Members

MEGD

Faroese Disability Organizations (MEGD) is the national disability umbrella organisation for organisations for persons with disabilities of the Faroe Islands, an autonomous region of Denmark. There are 24 member organisations in MEGD. The organisations are organisations of persons with disabilities and organisations of persons with chronic diseases.

Welcome to the Faroese Disability Organizations

thi

Solsikkesnoren

thi

Grønland

v/

Island

v/ Þór G. Þórarinsson og Þuríður Harpa Sigurðardóttir

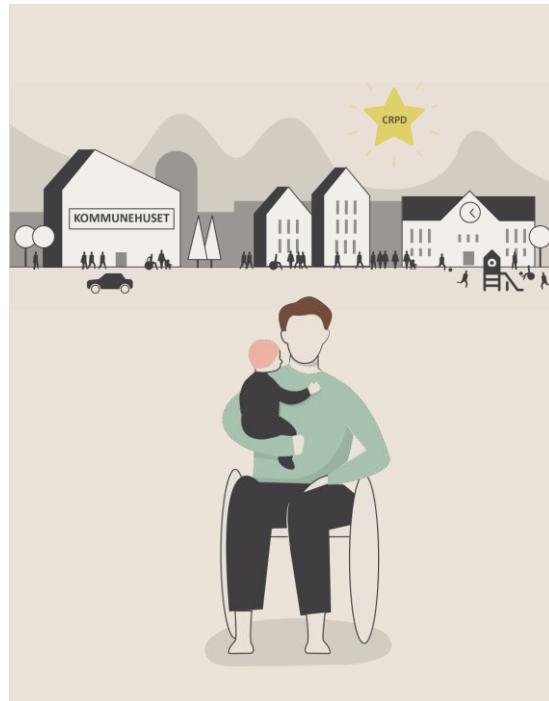
Norge

v/ Anna Bjørshol, Eva Buschmann og Per- Christian Wandås

Aktuelle nasjonale initiativer, nyheter og saker fra Norge

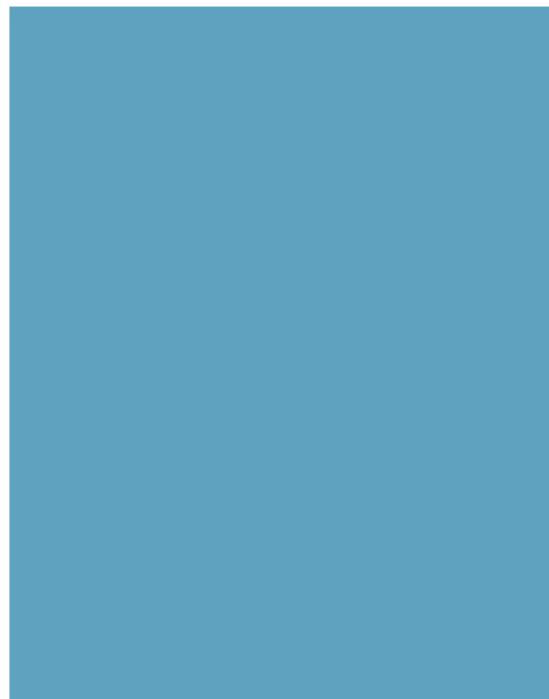
FN-konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD)

- > Barne, ungdoms, og familielidirektoratet (Bufdir) leder prosjektet
- > Pilotprosjekt 2020-2022 med Statsforvalterne i Rogaland, Trøndelag, Oslo og Viken, Troms og Finnmark
  - > Oppdrag til alle landets statsforvaltere i 2023
- > Opplæringsmateriell om CRPD for kommunene
  - > Artikkel 7: Barn med nedsatt funksjonsevne
  - > Artikkel 19: Retten til et selvstendig liv og til å være en del av samfunnet
  - > Artikkel 24: Utdanning
  - > Artikkel 30: Deltakelse i kulturliv, fritidsaktiviteter, fornøyelser og idrett
- > Arbeid med nye artikler: ytringsfrihet, helse, habilitering og rehabilitering, arbeid, og deltakelse i politisk og offentlig liv
- > Inkorporering i norsk lov

Stortingsmeldingen om rettigheter til personer med utviklingshemming

- > Rettighetsutvalget (NOU 2016:17)
På lik linje - Åtte løft for å realisere grunnleggende rettigheter for personer med utviklingshemming
- > for personer med utviklingshemming
- > Arbeid med Stortingsmelding begynte i 2018
- > Stortingsmelding 8 (2022-2023) - Menneskerettigheter for personer med utviklingshemming - Det handler om å bli hørt og sett.
- > Lansert 4. november 2022
- > Behandling i Stortinget

Velferdsteknologi og eID

- > Velferdsteknologiprogrammet
  - > Velferdsteknologi til barn, unge og voksne med funksjonsnedsettelse
  - > Følgeforskning av NSE
- > BankID/eID
- > Utbredt bruk av BankID for sikker autentisering mot digitale løsninger i Norge
- > Utfordringer for personer med funksjonsnedsettelse
  - > Vergemål
  - > Universell utforming
  - > Medhjelpere
- > Nasjonal strategi for eID i offentlig sektor (på høring)

Opptrapningsplan for heltid og god bemanning i omsorgstjenesten

- > Vekst i antall og andel eldre mottakere og yngre mottakere av helse- og omsorgstjenester
  - > Veksten blant eldre er drevet av demografi
  - > Veksten blant yngre er særlig blant personer med alvorlige sykdommer og funksjonsnedsettelse
- > Vridning fra institusjonstjenester til tjenester i hjemmet
- > Sammensetning av bemanning
  - > Sterk vekst
  - > Stor andel ufaglærte
- > Distriktsutfordringer
- > Bærekraft i fremtiden

TryggEST

- > Helhetlig modell for håndtering av mistanke om vold og overgrep mot risikoutsatte voksne
- > Ett nummer inn og behandling i TryggEst teamet
- > Resultater så langt viser sterk økning av meldinger etter innføring av modellen, særlig utsatte eldre kvinner og personer med utviklingshemming
- > Status per i dag:
  - > 50 kommuner har så langt vedtatt å ta modellen i bruk
  - > Kommunene dekker til sammen 1/3 av landets befolkning
- > Arbeidet med TryggEst ledes av Bufdir. Samarbeid med NAV, Helsedirektoratet, Politidirektoratet og Regionale ressursentrene om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging (RVTS)

Nasjonal veileder om gode helse- og omsorgstjenester til personer med utviklingshemming

- > Fylkesvise **utviklingssentre for sykehjem og hjemmetjenester** har fått i oppdrag å gjøre veilederen kjent og tatt i bruk
- > Beslutningsstøtte
- > Forankring av tiltak i kommunens planverk, forbedringsarbeid knyttet til systemer og rutiner, og kompetanse
- > Lettlest veiledningsmateriell for personer med utviklingshemming
- > Mitt livs ABC
  - > Retter seg særlig mot ufaglærte
  - > CRPD
  - > 6 000 deltakere siden 2018

FN konvensjonen inn i norsk lov - særskilt vurdere inkorporering i menneskerettsloven

12.12.2022

Funksjonshemmedes fellesorganisasjon

35

Tre webinarer – På rett vei med FN konvensjonen (BPA, rettferdige helse- og omsorgstjenester, habilitering for barn og unge)

«Klimatiltak og likestilling for personer med funksjonsnedsettelse – Hvordan kan tiltakene ivareta både miljø og sosial bærekraft, og hva vinner vi på en helhetlig tankegang»

KS og Frivillighet Norge til markering av FN-dagen og til mer info om prosjektet

«Barrierefri fritid»

12.12.2022

Funksjonshemmedes fellesorganisasjon

36

Hvordan møte alle reisende på en god måte?-filmer og en veileder

37

Vi spør «Hvordan har du det på skolen?»
Undersøkelse til elever, foresatte, lærere og rektorer.

38

Å gi gode råd til
kommunen/
fylkeskommunen
- opplæring for
brukerrepresentanter

Til deg som oppnevnt som medlem i kommunalt råd for personer med
funksjonsnedsettelse

isjon

39

Sverige

v/

6. Aktuelt fra Nordens velferdssenter

v/ Eva Franzén og medarbeidere:

- Rapport fra Nordiskt samarbetsmöte: Nordic youth and Pandemic – preparing for involvement of our young during crises v/ Merethe Løberg
- To prosjekteter: Brukarinflytande i Norden og Projekt Kartlegging av samfunns-økonomiske analyser på fagfeltet universell utforming v/ Lars Lindberg
- Hvordan kan sekretariatet bidra til medlemmenes kommunikasjon nasjonalt fra det nordiske arbeidet på funksjonshinderområdet? v/ Marie Sjölind

Nordic youth summit: Nordic youth and The Pandemic – preparing for involvement of our young during crises

41

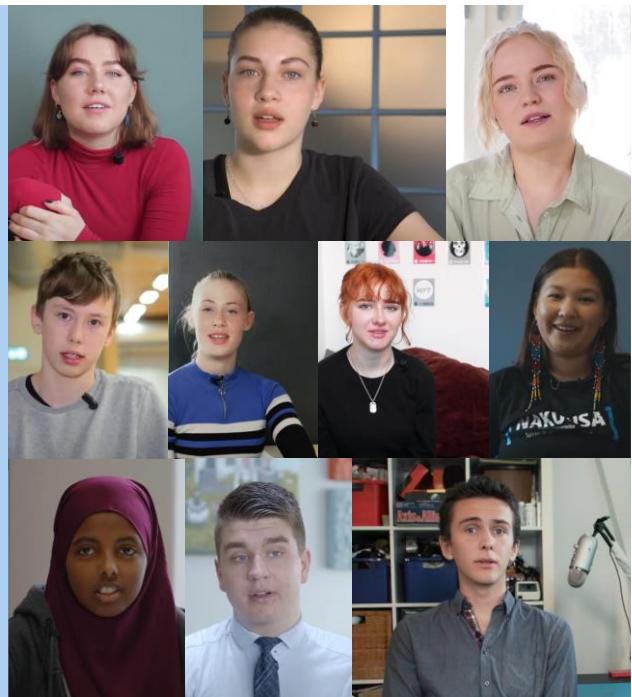
YouTube: #NordicYouthVoices

Nordic youth voices – The pandemic and the right to be heard

Scan to hear
Nordic Youth
Voices!

 Nordens
velferdssenter

Nordic handbook for involving young in crises

Goal: Being prepared to involve young when crisis, ensuring the best interest of the child

Target group: Government officials

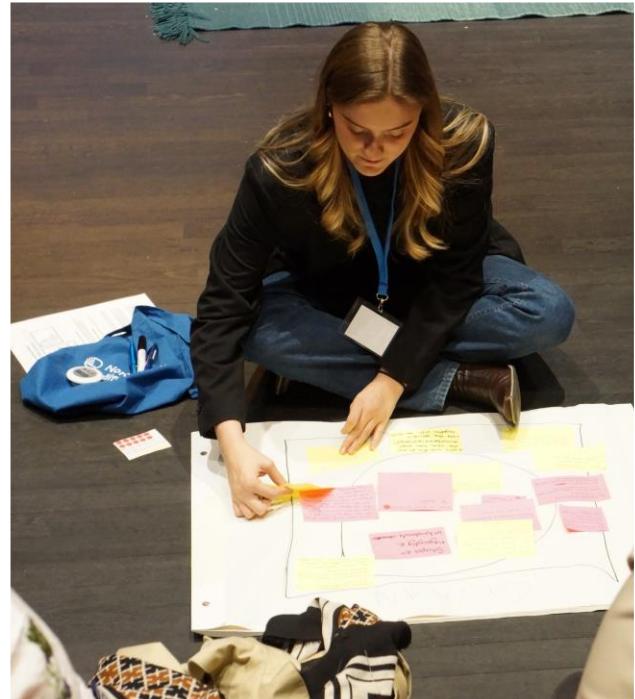
Advice from: Nordic youth experts and adult experts

Publisher: Nordic Welfare Centre

Editors: Vinkelrätt and Fasil

Language: English

When: Early 2023

Barn og unges levekår i Norden

Prosjekt: Konsekvenser av koronakrisen for barn og unges rett til å bli hørt i skole og fritid i Norden

- **Periode:** 2021–2024
- **Målgruppe:** Alle barn og unge, fokus på barn og unge i utsatte livssituasjoner. Barnekonvensjonens artikkel 12, alle barn har rett til å bli hørt i alle saker som angår dem

Prosjektorganisering

- Nordisk ekspertgruppe: 4 ungdommer og 6 voksne
- Tverrfaglig styringsgruppe fra Nordisk Ministerråds sekretariat (NORDBUK, MR-S, MR-U, MR-JÄM/Kultur)

#NordicYouthParticipation

#NordicYouthParticipation

- Jun** • Fokusgrupper med de Nordiske Nasjonale paraply-organisasjonene for barne- og ungdomsorganisasjoner
- August** • Fokusgrupper med lokale og nasjonale ungdomsråd, elevråd og studentorganisasjoner
- Oktober** • Youth Summit Oslo: Arbeidsgrupper mellom ungdomsekspertar og myndighetsekspertar
- 2023** • Webinar og publisering - Nordic handbook for involving young in crises

"Young people are the future. It is important to take care of us in times of crisis so no-one gets left behind."

#NordicYouthParticipation

Rapport: Viden som virker i praksis 20

- Lyfter upp brukarmedverkan
- *"et større fokus på, at de sociale tilbud i højere grad skal tage udgangspunkt i brugerens og dennes ønsker og perspektiv"*

Projekten

- Brukarinflytande projektet:
- Samhällsekonomiska analyser och universell utformning

48

Uppdrag till Nordens välfärdscenter

- **Kartläggning:** De nordiska ländernas arbete med brukarinflytande: policy, regelverk och riktlinjer, metoder
- **Kunskapsammanställning** om brukarinflytande och utvecklingsarbete med fokus på utvärderingar
- **Rekommendationer** för att utveckla och stärka policyutveckling i de nordiska länderna
- **Målgrupp:** utsatta vuxna inom det sociala området

51

Referensgrupp

Myndigheter

- Bufdir (Norge)
- Socialministeriet (Island)
- Socialstyrelsen (Danmark)
- Socialstyrelsen (Sverige)
- THL (Finland)

Forskare

- Norge
- Sverige

Civilsamhället

- FFO (Norge)
- Kran (Finland)
- Nationell Samverkan för Psykisk Hälsa (NSPH) (Sverige)
- Socialt Udviklingscenter SUS (Danmark)

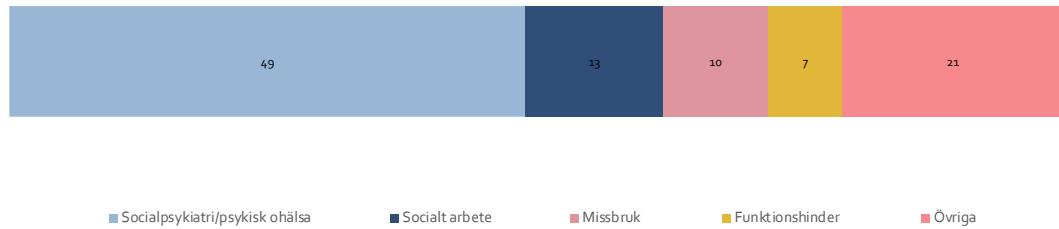
52

- **Publikation** (December)
  - kartläggning av policy, regelverk och riktlinjer
  - kunskapsammanställning om vad forskningen visar
- **Webbinarium**: 26 oktober
- **Rekommendationer** från referensgrupp

53

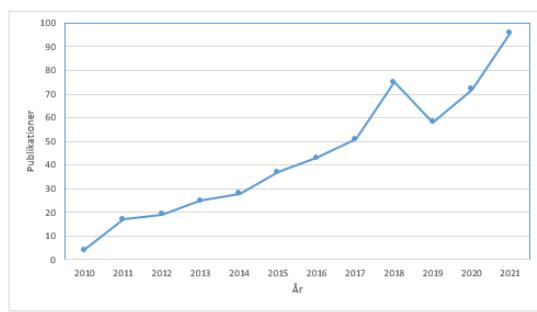
Inom vilka områden forskas det?

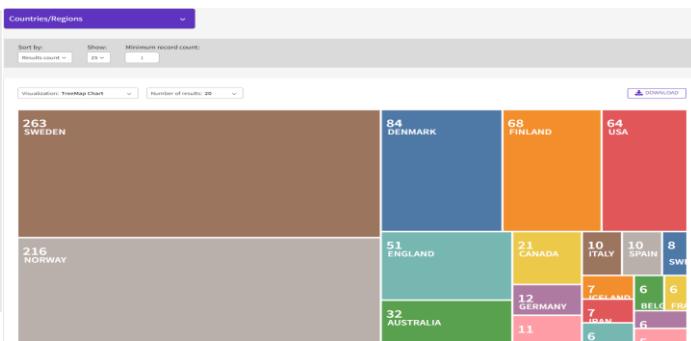
55

Kunskaps sammanställning

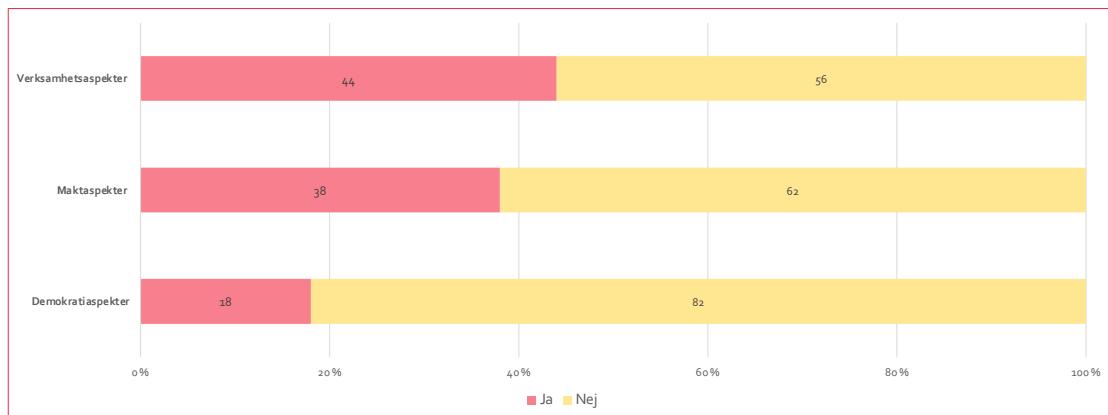
Kraftig ökning av forskning

Sverige och Norge domineras

Motiv till forskningen

56

Universell utformning och samhällsekonomiska analyser

- Uppdrag från Bufdir (Regeringsuppdrag)
- Samarbetsavtal

58

Sammanfattning

- Vilka samhällsekonomiska analyser har gjorts som rör UU/tillgänglighet i Norden
- Sammanfatta, utvärdera och syntetisera resultaten
- Vilken kunskap finns och var finns det kunskapsluckor?
- När kartläggningen är klar, redogöra för vilka sektorsområden som det finns behov av att prioritera att genomföra samhällsekonomisk analys och om de nordiska länderna kan samarbeta kring utveckling av samhällsekonomisk analyser

59

Samhällsekonomisk metod

1. Vilka personers nytta och kostnad ska inkluderas?
2. Identifiera åtgärdens konsekvenser (identifiering)
3. Beräkna åtgärdens effekter under dess livslängd (kvantifiering)
4. Beräkna ett penningvärde (värdering)
5. Rekommendationer

Kostnad/nytta analyser är monetära (betalningsvilja)

Andra konsekvensanalyser (impact assessment)

61

Metod

- Litteratursökning
- Intervjuer och enkäter
- Workshop
  - Bostäder och byggd miljö
  - Transportområdet
- Samhällsekonom
- Rapport

63

Fortsatta arbetet

- Prioritering av samhällsområden
  - Workshop i februari
  - Inbjudan till funktionshinderrådets organisationer om viktiga områden
- Workshop med myndigheter och intressenter

65

Kommunikation

Hur berättar vi om vad
funktionshindersrådet gör?

Våra kanaler

- www.nordicwelfare.org
- Facebook:
@nordicwelfare
- LinkedIn:
@NordicWelfareCentre
- Twitter:
@Nordicwelfare1

När, hur och vad kan vi berätta?

Det nordiska arbetet på funktionshinderområdet syns i

- Artikel efter rådsmöte
- Artikel om årsrapporten
- Artiklar och inlägg om aktuella frågor vi vill lyfta

Ni har goda nätverk för att sprida budskap och information!

Språk?

- Kommunikation på engelska och svenska
- På Twitter delas material på alla de nordiska språken och engelska
- Förslag: Artikel som översätts till fem språk i vissa motiverade fall

Från nordisk till nationell nivå

- Sprid information i era kanaler
- Egna och organisationens
- Hur underlätta att era organisationer märker ny information? T.ex. epost till rådsmedlemmarna då nya artiklar publiceras.

Tack.

Nordens välfärdscenter

nordicwelfare.org
Facebook: Nordens välfärdscenter
Twitter: @Nordicwelfare1

Marie Sjölin, kommunikationsrådgivare

7. Aktuelt fra Nordens ministerråds sekretariat

v/ Eeva Mielonen, Seniorrådgiver Avdelingen for kunnskap og velferd (KV), Nordiska ministerrådets sekretariat presenterte forslag til nytt program som innledning til rådets arbeid med innspill.

Nominering av nytt funksjonshindersråd

- Processen igång
- Alla nomineringar ska via ämbetsmannakommittén för social- och hälsopolitik
- Frist för nomineringarna är den 9 december
- Vi skickar listan till NVC
- informerar ämbetsmannakommittén om de nominerade medlemmarna

Beslutningsprosess for Program 2023–2027

- Programmet behandlades av Nordiska rådets välfärdsutskott vid Nordiska rådets session i Helsingfors i början av november.
- Utskottet godkände betänkningen över ministerrådsförslaget om nytt program.

- Men i tillägg vill utskottet att Ministerrådet ska värdera om det är möjligt att göra en nordisk insats om helsesport och aktivitethjälpmmedel. Denna satsning bör bygga på kunskapsbaserad praxis och också se på ekonomiskt hållbara lösningar för framtiden.
- Behövs inte att bearbetas in i programmet
- Programmet blir slutgiltigt godkänt av Nordiska rådets presidium den 14–15 december.

Resolution on the Future of Vision Rehabilitation for the Blind and Partially Sighted Persons in the Nordic Countries

- I samband med en konferens om rehabilitering i Helsingfors i augusti har nationella organisationer för synskadade skrivit under en resolution som handlar om rehabilitering för synskadade i Norden. Resolutionen är adresserad till Nordiska ministerrådet och NVC men också till relevanta myndigheter i samtliga nordiska länder.
- Kontakt med NO
- Resolutionen ska behandlas på något sätt och vi ska ta saken vidare till länderna.
- Alla frågeställningar som beskrivs i resolutionen är adresserade till länder.

Behandling av: Barn og unges tilgang til tegnspråk i Norden – En litteraturstudie

- Litteraturstudie om barn och ungas och tillgång till teckenspråk.
- Hur nya generationer av teckenspråkiga ska kunna få tillgång till teckenspråks arenor är central för utredningen.
- Inkluderingsarbetet i skolorna (en skola för alla) och nedläggning av dövskolor och förskolor med teckenspråk, har lett till en situation där hörselskadade barn i mindre grad kan vara i en teckenspråksmiljö, som är deras modersmål.
- Møte den 4 november med Danske Døves Landsforbund som ville behandla frågan först och främst som en språkfråga som handlar om en språkminoritet rättigheter.
- Ett tema som Rådet skulle också kunna behandla?

Nordisk konvention om socialt bistånd och sociala tjänster

- Vi har under hösten satt igång en juridisk analys om biståndskonvention med syfte att se hur förslaget till reviderad biståndskonvention förhåller sig till EU-lagstiftning.
- Det är tre gränshinder som är kopplade till biståndskonventionen:
  1. Färdtjänst för funktionshindrade
  2. Flytt för institutionaliseraerde personer
  3. Personlig assistent vid flytt
- En möjlig revidering skulle lösa i alla fall något av dessa gränshinder.
- ÅK-S kommer att diskutera analysens resultat vid sitt möte i februari och vid ett senare möte beslut om man går vidare med revideringsarbetet.

8. Helsesport

Helsesport

(Adapted physical activity)

- Helsesport er fysisk aktivitet for mennesker med funksjonshemming av en eller annen sort. Opprinnelig brukt om fysisk aktivitet for bevegelseshemmede, men begrepet benyttes nå om fysisk aktivitet for alle funksjonshemmede ([Store norske leksikon](#))
- Paraidrett - idrett på mosjons- eller konkurranseplan
- Aktivitet i behandlingsmessig sammenheng
- [Adapted physical activity quarterly \(APAQ\)](#)
- [International Symposium on Adapted Physical Activity \(ISAPA\)](#)

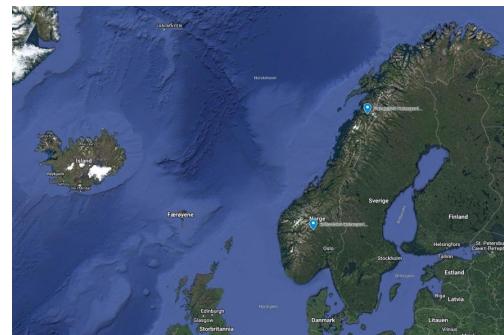

Helsesportsentra

Norge har 2 Helsesportsentre:

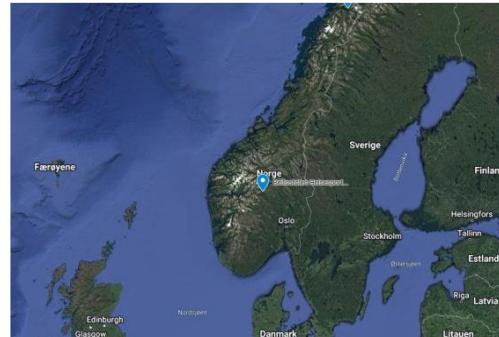
- Beitostølen Helsesportsenter (BHSS)
- Valnesfjord Helsesportsenter (VHSS)

Helsesportsentrene gir rehabiliterings og habiliteringstilbud med fokus på aktivitet.

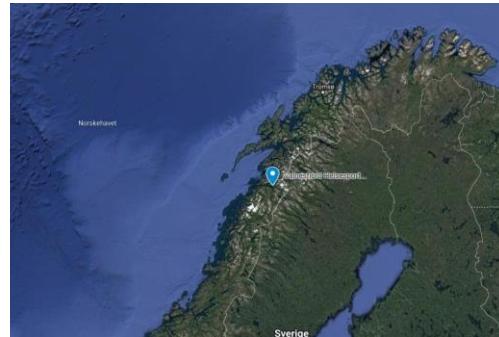
Beitostølen helsesportsenter

- Beitostølen åpnet i 1970
- Er en re-/habiliteringsinstitusjon innen spesialisthelsetjenesten som har avtale med Helse Sør-Øst, Helse Vest og Helse Midt RHF
- Ca. 120 ansatte.
- Oppholdet organiseres av et tverrfaglig team
- Tilbuddet består av 3 - 5 aktivitetsøkter daglig.
- Aktivitetene foregår innendørs og utendørs og organiseres hovedsakelig i gruppe med fokus på aktivitetsutprøving og ferdighetslæring.
- Dette suppleres med individuelle tilbud og spesifikk trening.

Valnesfjord helsesportsenter

- Valnesfjord åpnet i 1982
- Er en privat, non-profit og ideell stiftelse som gir re-/habilitering i avtale med Helse-Nord RHF.
- Om lag 100 ansatte, ca. 900 pasienter hvert år.
- Oppholdet organiseres av et tverrfaglig team.
- Tilrettelegging av aktiviteter i et trygt og spennende miljø, et vårt mål at den enkelte skal få gode mestringsopplevelser og samtidig tildegne seg nye ferdigheter.
- Vertskap for nasjonal kompetansestjeneste for barn og unge med funksjonsnedsettelse

Eksempler

9. Samarbeidet med det Norske ordførerskapet for Nordisk ministerråd 2022.

Informasjon om aktiviteter siden møte i mars 2022

- UN COSP 15 side event - Indigenous persons with disabilities – challenges and opportunities posed by environmental change, New York
- Konst och kultur för alla, Stockholm

- NordicConference "InclusiveNordicTravel», Oslo
- Nordisk konferanse «Inkludering i arbeidsmarkedet» Oslo

10. Samarbeidet med neste års Ilandske ordførerskapet for Nordisk ministerråd 2023

Ordföreland Island – 2023

- 8.-9. februar. Møte i Embetsmannskomiteen-S1 (København)
- 22. mars. Møte i Nordisk ministerråd for sosial- og helsepolitikk (MR-S) (Reykjavik)
- 23. mars. Toppmøte om psykisk helse (Reykjavik)
- 30. mai. Ekspedisjon for Funksjonshindersrådet (halv dag) (Reykjavik)
- 31. mai. Møte i Funksjonshindersrådet (hel dag) (Reykjavik)

Ordföreland Island – 2023

- 31. mai.–1. juni: Møte i Embetsmannskomiteen-S2 (Reykjavik) med NORDBUK/U-sektoren), på internet og sluttkonferanse i Reykjavik
- 27.-28. september. Møte i Embetsmannskomiteen-S3 (Torshavn-Færøyene)
- Hösten Konferansen Koordinering av sosial- og helsetjeneste for eldre folk (Reykjavik)
- Hösten Konferanse om folkehelse (Reykjavik)
- 15. oktober Konferansen Äldre folk och klimat - Nytta för båda tvo (samarbeid med EK-K) (Reykjavik)
- November Ungdomsmåned (samarbeid

Ordföreland Island – 2023

[Bessi ljósmynd](#) sem Ópekkur höfundur tók er með leyfi samkvæmt [CC BY-SA](#)

[Bessi ljósmynd](#) sem Ópekkur höfundur tók er með leyfi samkvæmt [CC BY-SA](#)

11. Rådets søkerlys på barn- og ungdom med nedsatt funksjonsevne

På initiativ fra ordfører ble styreleder Ingrid Thunem fra Unge funksjonshemmede i Norge invitert til å delta på dette rådsmøte. Thunem deltok i møtet med informasjon, spørsmål og synspunkter på et møte som styrket barne- og ungdomsperspektivet i en rekke saker.

12. Workshop: Fra program 2023-2027 til prosjekter og aktiviteter.

- Presentasjon av Program 2023-2027
- Rådet jobber i grupper, ca. 30 minutter, om konkretisering av utvalgte tema som er beskrevet i programmet 2023-2027
- Diskusjon og oppsummering i plenum.
v/ Gunnar Michelsen, sekretær for funksjonshindrerådet

Nordisk program for samarbeid om funksjonshinder- spørsmål 2023– 2027

Fokusområder

- Menneskerettigheter
- Delaktighet
- Fri bevegelighet

<https://www.norden.org/no/publication/nordisk-program-samarbeid-om-funksjonshindersporsmal-2023-2027>

Open Access in DiVA

[Download free PDF](#)(6755 kB)

Other links

[Publisher's full text](#)[Online publication](#)

[SE: Nordiskt program för samarbete om funktionshindersfrågor 2023–2027](#)

[DA: Nordisk program for handicapsamarbejde 2023–2027](#)

[FI: Vammaisalan pohjoismainen yhteistyöohjelma 2023–2027](#)

[IS: Norræn samstarfsáætlun um fötlunarmál 2023–2027](#)

[EN: Nordic Programme for Co-operation on Disability Issues 2023 to 2027](#)

[FO: Norðurlensk ætlan fyrir breksamstary 2023–2027](#)

[GL: Nunat Avannarlermiut innarluutilinnik suleqatigiinnissamut ingerlatassaat 2023–2027](#)

Ordførerland

2023	2024	2025	2026	2027
		#	\$	%
Island	Sverige	Danmark	Finland	Norge

102

Årlige aktiviteter

Expertmöte med intresseorganisationer för unga med funktionsnedsättning

Nordiska evenemang vid FN:s statspartsmötet COSP för CRPD.

Expertseminarier inom temat inkluderande arbetsliv.

Seminariet om fri rörlighet och gränshindersamarbetet.

Funktionshinderrådets möten två gånger om året

Inspirasjonsseminar for det interne nettverket for integrering av funksjonshinderperspektivet i Nordisk ministerråd

103

Aktiviteter: Mänskliga rättigheter

Att stötta och stärka arbetet med nationellt genomförande och övervakning av FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

104

1.1 Ökad kunskap och dialog om mänskliga rättigheter och funktionshinder

- ...att skapa plattform för kunskaps- och erfarenhetsutbyte och goda exempel för implementering av UNCRPD
- ...producera och sprida kunskap som kan användas i praxis för att följa implementeringen av FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.
- ...årligen arrangeras ett expertmöte med representanter från intresseorganisationer för unga med funktionsnedsättning
- ...arrangeras årligen nordiska evenemang vid FN:s statspartsmöten COSP för CRPD.

105

Ekspertmøte for unge

Mulige partnere i planlegging:

Sammenslutningen af Unge Med Handicap (SUMH) <https://sumh.dk>

Unge funksjonshemmede <https://ungefunktionshemmede.no>

Riksförbundet Unga Funkisar <https://www.ungafunkisar.se>

NSK (Nordiska Samarbetskommittén) som samlar den nordiska intresseorganisationerna för personer med synnedsättning

<https://www.ungsyn.se/nordiskt-samarbete/>

Ungdomens Nordiska råd <https://unginorden.org>

Döves Nordiske Ungdomsråd (DNUR)

106

1.2 Uppföljning av implementeringen av FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning

- ...sammanställa statistik och kunskap om hur UNCRPD implementeras i de nordiska länderna och Grönland, Färöarna och Åland
- ...samla kunskap om implementering av UNCRPD och följa upp de nordiska ländernas rapportering till FN
- ...granskning av hur olika internationella organisationer bland annat organisationer för urfolk arbetar med uppföljning av UNCRPD
- ...tas fram och sammanställas statistik inom fyra områden: diskriminering, utbildning, arbetsliv och tillgänglighet
- NOMESKO, NOSOSKO og MR-¹⁰⁷ JUST

Langsgående forskningsprosjekt

Monitorering av implementering av CRPD i Norden

- Kvantitativ/statistisk beskrivelse status på indikatorer: diskriminering, utbildning, arbetsliv och tillgänglighet
- Juridisk beskrivelse av status på inkorporering av CRPD i lov
- Kvalitativ beskrive status på implementering av CRPD i lokale praksiser.

Etablere et forprosjekt i 2023

Oppstart i Sverige sitt ordførerskaps periode, 2024.

Prosjektperioden 2024- 2027

108

Aktiviteter: Delaktighet

Att genom universellt utformade fysiska och digitala miljöer stärka inkludering, främja jämlighet och delaktighet samt motverka diskriminering av personer med funktionsnedsättning i det nordiska samhällets alla delar genom strategisk integrering av funktionshinderperspektiv i arbetet för hållbar utveckling.

109

2.1 Integrering av funktionshindersperspektiv i Nordiska ministerrådets verksamhet.

- Under programperioden ska sakområdesinriktad dialog stärkas med mål att stärka integreringen av funktionshindersperspektivet inom de olika politikområdena.

110

2.2 Erfarenhetsutbyte om offentlig upphandling och personer med funktionsnedsättning

- Under programtiden ska det tas fram en analys om hur de nordiska länderna implementerar universell utformning i offentlig upphandling.
- ...att göra en kartläggning över lovande praxis i Norden när det gäller offentlig upphandling av tjänster för personer med funktionsnedsättning
- ...tas fram en kartläggning över erfarenheterna med sysselsättningsfrämjande åtgärder i samband med offentlig upphandling i de nordiska länderna

111

2.3 Digital kompetens, universell utformning och delaktighet

- ...att skapa plattform för erfarenhetsutbyte om universell utformning av webbplatser och mobilapplikationer och digital kompetens.
- EK-U, MR-Digital og EK-S

112

2.4 Inkluderande arbetsliv i Norden

- ...att samla kunskap och sammantällda statistik om personer med funktionsnedsättning och arbetsmarknad
- ...att genomföras aktiviteter som förbättrar kunskapen och stimulerar samarbete om statistik, metoder, insatser och projekt knutna till arbetsdeltagande och funktionshinder.
- ...ska en utredning över hinder för personer med funktionsnedsättning att komma in i arbetsmarknaden i Norden tas fram.
- Årliga expertseminarier och andra nordiska möten inom temat ska arrangeras under programperioden
- NOMESKO, NOSOSKO, MR-A, MR-NER og MR-U

113

Initiativ og interesser

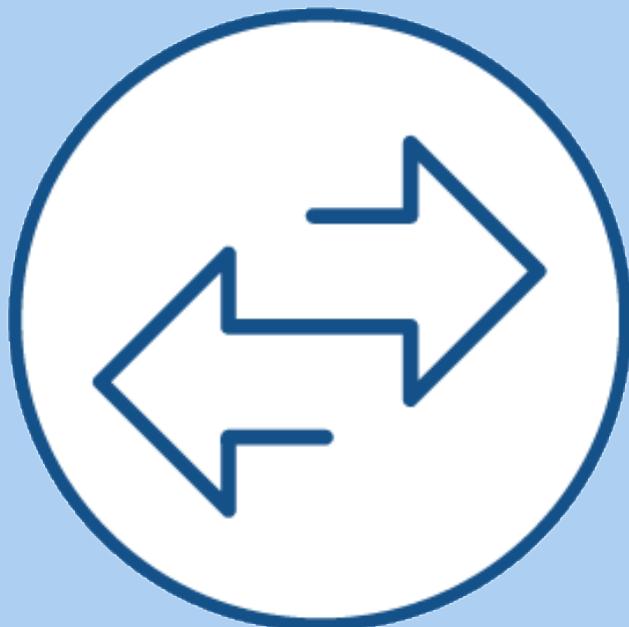
- En digital fremtid
  - Islands prosjekt og konferanse 1. juni 2023
- En utredning över hinder för personer med funktionsnedsättning att komma in i arbetsmarknaden
  - Initiativ fra Lars Lindberg, NVC om en slik utredning.
  - Arbeidsmarkedsutskottet
- Sosialøkonomiske konsekvenser av universell utforming
  - Pågående prosjekt i regi av Bufdri, Norge
  - Gjennomføres av NVC

114

Aktiviteter: Fri rörlighet

Att främja fri rörlighet och
avlägsna gränshinder som
särskilt drabbar personer
med funktionsnedsättning.

115

3.1 Funktionshindersperspektiv i nordiskt samarbete om fri rörlighet

- ...ska Nordiska ministerrådet driva på att få till stånd samarbete för utveckling av lösningar för personer med funktionsnedsättning
- En statusrapport om nordisk mobilitet och funktionshinder tas fram.
- Under programperioden uppföljs hur många studenter med funktionsnedsättning söker sig till utbyte via Nordplus-programmet.
- Årliga seminarier arrangeras och dessa involverar aktörer inom gränshindersamarbetet.

116

3.2 Uppföljning och utveckling av nya digitala lösningar mot gränshinder

- Nordiskt elektroniskt ID och personer med funktionsnedsättning. ...ska det utredas vilka tjänster för personer med funktionsnedsättning som kunde knytas till de nationella elektroniska ID-lösningarna,
- MR-Digital

117

Initiativ og interesser

- Utvekslingsprogrammet Nordplus tilbyr ekstra midler til dem som trenger særskilt støtte på grunn av funksjonsnedsettelse.
- EUs funksjonshinderkort (EU disability card) sikrer lik tilgang til yteler på tvers av grensene for personer med funksjonshinder, primært på områdene kultur, fritid, idrett og transport. Finland og Estland har siden 2016 vært med i en pilotgruppe for bruk av kortet.

118

Rapporter

- Utredning - om hindre for at personer med funksjonsnedsettelse kan komme inn på arbeidsmarkedet i Norden.
- Utredning – om hvilke tjenester for personer med funksjonsnedsettelse som kan knyttes til de nasjonale elektroniske ID-løsningene, — og som kan brukes på tvers av grensene i Norden og Baltikum.
- Rapport - analyse om hvordan de nordiske landene implementerer universell utforming i offentlige anskaffelser.
- Rapport - en kartlegging over erfaringene med sysselsettingsfremmende tiltak i forbindelse med offentlige anskaffelser i de nordiske landene
- Statusrapport om nordisk mobilitet og funksjonshindre.
- Årlige statusrapporter på integrering av funksjonshinderperspektiv i det nordiske regjeringsamarbeidet
- Statusrapport 2023, 2025 og 2027 - sammenstilles av sekretariatet for ministerrådets Funksjonshinderråd ved Nordens velferdssenter. Status redegjøres for Nordisk råd.
- Evalueringssrapport 2024 og 2026 - ekstern evaluering gjennomføres og rapporteres til EK-S

119

Gruppe 1 Fokus: Menneskerettigheter

1.1 Ökad kunskap och dialog om mänskliga rättigheter och funktionshinder

- Hvordan ...skapa plattform för kunskaps- och erfarenhetsutbyte och goda exempel för implementering av UNCRPD?

1.2 Uppföljning av implementeringen av FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning

- Hvordan organisere denne kunnskapsutviklingen. Som et forskningsprosjekt eller på annen måte?

120

Gruppe 1

Stina Sjöblom
Eva Buschmann
Karl Wahlman
Tóra við Keldu
Þuríður Harpa Sigurðardóttir
/Þórny Björk Jakobsdóttir
Ola Balke
- gruppeansvarlig

121

Innspill fra gruppen:

- 1.1
- Bruke eksisterende plattformer
- Hente inspirasjon om hvordan plattform for orientering om barnekonvensjonen.
- En egen digital plattform, eventuelt utvikle NVC sitt nettsted med en ny struktur som har med gode eksempler og erfaringsutveksling om implementering av CRPD.
- Muligens med en app? Inspirasjon fra menneskerettighetens appen til Danskene på hver enkelt artikkel. Koblet med praktiske eksempler. Inkludere alle målgrupper.
- Webinarer på tema, med eksterne eksperter og muligheter for å invitere inn kommune osv.

- Viktig å bestemme hvem som skal være ansvarlig/koordinator for en slik plattform.
- 1.2
- Kunnskapsutvikling: De nasjonale menneskerettighetsinstituttene i de fleste av de nordiske landene kan benyttes til dette. Disse instituttene kan engasjeres for å monitøring og analysere av implementering av CRPD.
- På NVC sin web side er det en oversikt over rapporter på CRPD, rapporter til FN. En analyse av disse kan gjøres av NVC.

Gruppe 2 Fokus: Delaktighet

2.3 Digital kompetens, universell utformning och delaktighet

— Hvordan ...skapa plattform för erfarenhetsutbyte om universell utformning av webbplatser och mobilapplikationer och digital kompetens.

2.4 Inkluderande arbetsliv i Norden

— Hvordan ...ska en utredning över hinder för personer med funktionsnedsättning att komma in i arbetsmarknaden i Norden tas fram?

122

Gruppe 2

Pór G. Þórarinsson
Anna Bjørshol
Christina Johnsen
Marie Steen
Ingrid Thunem
Leif Olsen
- gruppeansvarlig

123

Innspill fra gruppen:

- 2.3
  - Islands prosjekt er sentralt i å skape en plattform om universell utforming av nettsteder, mobilapplikasjoner og digital kompetanse.
  - Informasjonen på denne plattformen må ivareta og speile EUs tilgjengelighetsdirektiv.
  - Informasjonen på en slik plattform må være tilgjengelig for alle. Inkludert enkelt språk, tilrettelagt for mennesker med kognitive vansker eller språklige vansker.
- 2.4
  - Stor ulikhet i hvordan lovverket i Norden regulerer det inkluderende arbeidslivet.
  - Foreslår en forstudie der eksperter fra norden presenterer best praksis / lovende praksis på hvordan lovverk og praktisering av lovverk bidrar til inkludering i arbeidslivet.
  - Vi vet om alle hindringene. Behovet er for en Nordisk sammenstilling av hvilke lovverk og praksiser som bidrar til å overvinne disse barrierene.
  - En utredning om mulighetene for tilrettelegging og incentiver.
  - Forslag: «Funksjonsrettsrådet» foreslås som nytt navn på «Funksjonshindersrådet»

Gruppe 3 Fokus: Fri rörlighet

3.1 Funktionshindersperspektiv i nordiskt samarbete om fri rörlighet

— Hvordan følge opp og stimulere til utnyttelse av Nordplus-programmet for studentmobilitet?

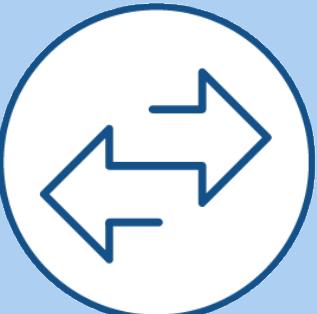
3.2 Uppföljning och utveckling av nya digitala lösningar mot gränshinder

— Hvordan utreda vilka tjänster för personer med funktionsnedsättning som kunde knytas till de nationella elektroniska ID-lösningarna?

124

Gruppe 3

Jonna Broberg
Barbara Álvsdóttir Thomsen
Per Christian Wandås
Gunilla Lindqvist
Anna Caldén
- gruppeansvarlig

125

Innspill fra gruppen:

- 3.1
- Vi må få bedre informasjon om NORDPLUS programmet.
- Ønsker et informasjonsopplegg på dette tema. Flere kommunikasjons kampanjer på hvordan unge med nedsatt funksjonsevne kan benytte NORDPLUS programmet.
- Ønsker en gjennomgang av reglene på NORDPLUS programmet for å avdekke mulige grensehinder for personer med funksjonsnedsettelse.
- En erfaring er at NORDPLUS programmet ikke ivaretar behovet for assistenter i forbindelse med deltakelse i NORDPLUS programmet.
- 3.2
- Slike tjenester må være sikker og universelt utformet.
- Tjenestene må ivareta sikker innlogging med elektronisk signatur.
- Ulike utfordringer for at alle kan benytte disse elektroniske løsningene. Tjenesten stiller stort krav til tilgjengelighet.
- EU sitt disability card og EUs tilgjengelighetsdirektiv kan være faktorer å ta hensyn til.
- Ulike løsninger i de nordiske landene kompliserer slike tjenester.
- Kan et mulighet være at Norge og Island implementerer EU sin løsninger på dette området?

13. Planer for 2023

Funksjonshindersrådet

Møte 1 i 2023

30. mai. Eksklusjon for Funksjonshindersrådet (halv dag) (Reykjavik)

31. mai. Møte 1 2023 i Funksjonshindersrådet (hel dag) (Reykjavik)

1. juni. Konferanse om digital fremtid (hel dag) Funksjonshindersrådet er invitert (Reykjavik)

Møte 2 i 2023

19. Oktober. Møte 2 i 2023 i Funksjonshindersrådet (hel dag) København, Scandic Copenhagen, kl. 09.00 – 16.30

20. Oktober. Ekspertseminar om inkluderende arbeidsliv, København, Scandic Copenhagen, kl. 09.00-15.30

Arbeidsutvalget

Møte i arbeidsutvalget medio februar.

Møte i arbeidsutvalget 12.-13. April i forbindelse med Nordisk seminar om barn- og elever med funksjonsnedsettelse i Norden. København.

Møte i arbeidsutvalget ultimo mai

Møte i arbeidsutvalget ultimo juni

Møte i arbeidsutvalget premio september

Møte i arbeidsutvalget 18. Oktober i forbindelse med Møte 2 i 2023 i Funksjonshindersrådet

Møte i arbeidsutvalget ultimo november

Annet

- 8.-9. februar. Møte i Embetsmannskomiteen-S1 (København)
- 22. mars. Møte i Nordisk ministerråd for sosial- og helsepolitikk (MR-S) (Reykjavik)
- 23. mars. Toppmøte om psykisk helse (Reykjavik)
- 12.-13. April. Nordisk seminar om barn- og elever med funksjonsnedsettelse i Norden. København
- 10.-12. Mai. NNDR 16th Research Conference - Nordic Network on Disability Research. Reykjavik
- 30.mai Fokusgruppeintervju for 8 representanter for funksjonshindersorganisasjoner i Funksjonshindersrådet til prosjektet NJUST.
- 2. juni. Nordisk Velferdsforum (Reykjavik)
- 13. – 15. Juni. 16th session of the Conference of States Parties to the CRPD, New York

---

Nordens välfärdscenter
Box 1073, SE-101 39 Stockholm
Besøksadresse: Svensundsvägen 11a
Tel: +46 8 545 536 00
info@nordicwelfare.org

Nordens välfärdscenter
c/o Folkhälsan
Topeliusgatan 20
FI-00250 Helsingfors
Tel: +358 20 741 08 80
info@nordicwelfare.org

